

Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu

M | V
I

Sveučilište u Zagrebu
Sveučilišni centar za
protestantsku teologiju
Matija Vlačić Ilirik

Stipan Konzul i njegovo hrvatsko nasljeđe u doba reformacije

(Uz 500. obljetnicu njegova rođenja 1521.– 2021.)

Program i knjižica sažetaka

Knjižnica Fakulteta hrvatskih studija, 25. studenoga 2021.

Organizatori

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za kroatologiju
Sveučilišni centar za protestantsku teologiju Matija Vlačić Ilirik Sveučilišta u Zagrebu

Organizacijski odbor

Prof. emer. dr. sc. Alojz Jembrih, predsjednik

Izv. prof. dr. sc. Ivo Džinić

Prof. dr. sc. Mario Grčević

Prof. dr. sc. Sanja Vulić Vranković

Izv. prof. dr. sc. Lidija Matošević

Petar Ušković Croata

Znanstveni skup *Stipan Konzul i njegovo hrvatsko nasljeđe u doba reformacije* održava se uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja

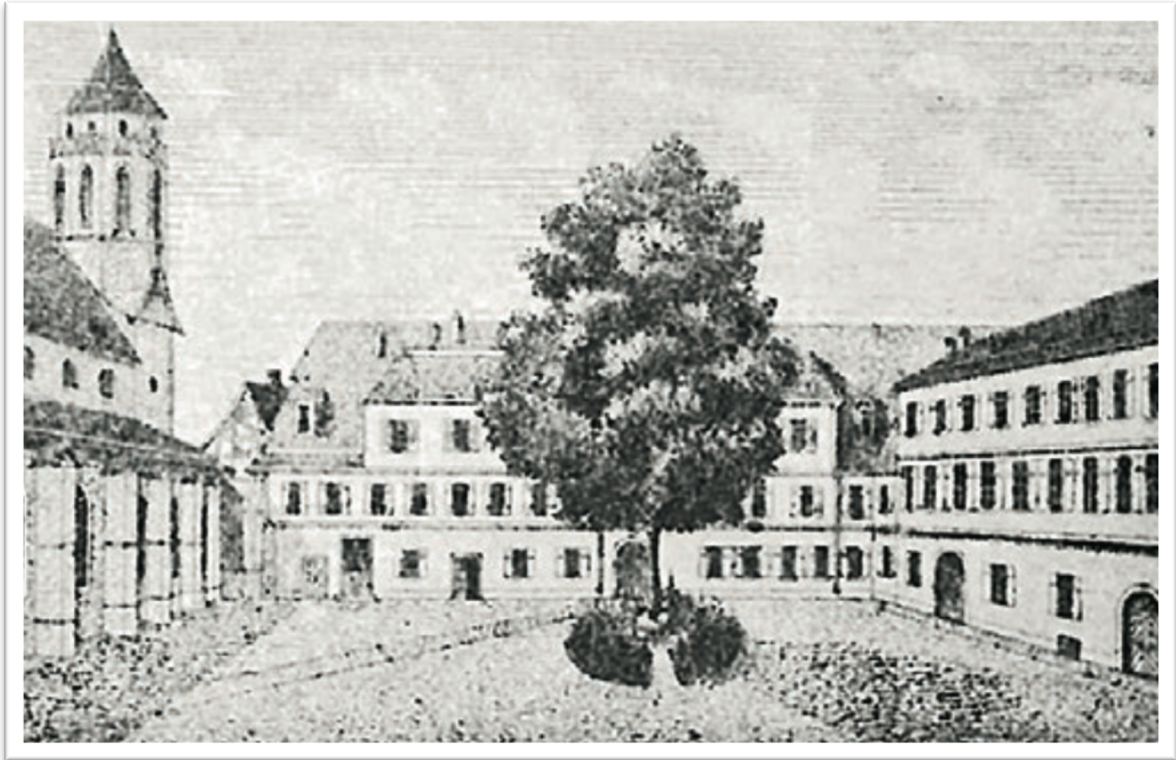
Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

ISBN 978-953-8349-21-8

Riječ organizatora

U prigodi 500. obljetnice rođenja Stipana Konzula Istranina Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu organizira znanstveni skup pod nazivom „Stipan Konzul i njegovo hrvatsko nasljeđe u doba reformacije“. U trinaest referata prijavljenih na spomenuti znanstveni skup osvjetljava se iz različitih gledišta hrvatsko reformacijsko nasljeđe koje se najviše zrcali u hrvatsko-uraškom prevoditeljskom i izdavačkom pothvatu (1560. – 1565.) na čelu sa Stipanom Konzulom i njegovim suradnicima. Stoga je hrvatski prevoditeljsko-izdavački pothvat u Urachu zanimljiv i danas iz više istraživačkih gledišta: 1. povijesti reformacije u Hrvata i Europi; 2. povijesti glagoljične i ćirilične hrvatske tiskane knjige; 3. povijesti prijevoda Sv. pisma na hrvatski jezik; 4. povijesti hrvatskoga jezika; 5. povijesti knjižne ilustracije 16. stoljeća; 6. povijesti tiskarstva općenito; 7. povijesti distribucije knjiga u 16. stoljeću.

Kada se ima na umu koliko je osobnog truda i znanja istarski glagoljaš Stipan Konzul uložio u realizaciju ideje da se Sv. pismo na razumljivom hrvatskom jeziku dadne Hrvatima i ostalim njihovim susjedima na tadašnjem južnoslavenskom prostoru, onda je 500. obljetnica njegova rođenja opravdani trenutak, da uloga i zasluga njegove zauzetosti u svjedočenju hrvatskoga identiteta hrvatskom knjigom u tzv. egzilu, bude iznova vrednovana i u širem kontekstu njegova doba.

Pogled na dvorac Amandenhof u Urachu u kojem je djelovala Ungnadova hrvatska tiskara (1561. – 1565.)

PROGRAM

9.00 Otvaranje Znanstvenoga skupa i pozdravne riječi

9.15 - 9.45 Predstavljanje zbornika radova *Jezik hrvatskih protestantskih izdanja i književnojezične koncepcije 16. stoljeća*. Zbornik radova, Sveučilišna naklada, Zagreb 2021.

Predstavljajući: doc. dr. sc. Ivana Eterović i prof. dr. sc. Mateo Žagar

9.45 - 10.00 Prilog iz emisije *Zajedno u duhu* HRT-a posvećen Stipanu Konzulu (od 2. listopada 2021.); ne će se prikazati zbog online održavanja skupa

10.00 PRVA SESIJA

Predsjedateljica: doc. dr. sc. Nataša Urošević

10.00 – 10.15 Prof. emer. dr. sc. Alojz Jembrih

Poticaji i uspjesi hrvatsko-prevoditeljskoga kruga u Urachu u doba europske Reformacije

10.15 – 10.30 Doc. dr. sc. Maja Ćutić Gorup

Suradnja Stipana Konzula Istranina s riječkim kapetanom Francescom Barbom

10.30 – 10.45 Doc. dr. sc. Ivana Eterović

Jezični stavovi hrvatskih protestanata o hrvatskim dijalektima u svjetlu perceptivne dijalektologije

10.45 – 11.00 Prof. dr. sc. Mario Grčević

Značenje glotonima „hrvatski“ u djelima slovenskih i hrvatskih protestanata

11.00 – 11.20 STANKA

DRUGA SESIJA

Predsjedateljica: doc. dr. sc. Ivana Eterović

11.20 – 11.35 Doc. dr. sc. Vera Blažević Krezić i izv. prof. dr. sc. Tanja Kuštović

Književni jezik Grgura Borislavića i Stipana Konzula Istranina (studija glagolskih oblika u četirima mukama)

11.35 - 11.50 Petar Ušković Croata, mag. educ. philol. Lat. et Croat. Lat.

Antun Dalmatin u spisima akvilejske inkvizicije

- 11.50 – 12.05**   **Doc. dr. sc. Nataša Urošević**
Istarski reformatori u egzilu i nasljeđe Uraške tiskare
(polemika o autorstvu Razgovaranja)
- 12.05 – 12.20**   **Prof. dr. sc. Mateo Žagar**
Doprinos prof. Alojza Jembriha istraživanju opusa protestantske
tiskare u Urachu
- 12.20 – 12.35**   **Izv. prof. dr. sc. Lidija Matošević**
Pretpisak hrvatskoga biblijskoga prvotiska i njegova recepcija u
hrvatskoj kulturi, znanosti i obrazovanju danas
- 12.35 – 12.50**   **STANKA**
- TREĆA SESIJA**
Predsjedatelj: prof. dr. sc. Mario Grčević
- 12.50 – 13.05**   **Dr. sc. Előd Dudás**
Protestantizam u zapadnoj Ugarskoj, Hrvati i Mađari
- 13.05 – 13.20**   **Dr. sc. Robert Holjevac**
Hrvatska predreformacijska i reformacijska baština Istre i Kvarnera u
europskom kontekstu djelovanja i suodnosa Andrije Jamometića,
Matije Vlačića (Ilirika), Stipana Konzula i Balde Lupetine
- 13.20 – 13.35**   **Fra Ljudevit Anton Maračić**
Reformacija i istarski konventualni franjevci
- 13.35 – 13.50**   **Dr. sc. Vuk-Tadija Barbarić**
Grafija „Postile“ Antona Dalmatina i Stipana Konzula iz 1568.

RASPRAVA I ZAVRŠNA RIJEČ

S A Ž E T C I

Dr. sc. Vuk-Tadija Barbarić

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu

vtbarbar@ihjj.hr

GRAFIJA *POSTILE* ANTONA DALMATINA I STIPANA KONZULA IZ 1568.

U prilogu će se na reprezentativnome uzorku (ne manjemu od 10 posto teksta) računalno analizirati grafija protestantske *Postile* Antona Dalmatina i Stipana Konzula tiskane 1568. u Regensburgu, i to s posebnim naglaskom na dosljednost primjene grafijskih rješenja kroz navedeno djelo. Pretpostavka je da će se pokazati da je analizirani grafijski sustav *Postile* u velikoj mjeri regulariziran, kao što je to vjerojatno i slučaj s grafijom svih latiničnih djela hrvatskih protestanata šesnaestoga stoljeća, ali ta grafija dosad nije u cijelosti sustavno opisana, pa će se ovim prilogom učiniti korak u tom smjeru. S druge strane, dosad je bilo znanstvenih prinosa koji su se i u grafematičkome smislu zanimali odnosom glagoljičnih, ćiriličnih i latiničnih inačica protestantskih djela, te će se voditi računa i o njihovim zaključcima u mjeri u kojoj to bude potrebno. Kako bi se rezultati istraživanja mogli provjeravati te naknadno dograđivati, tekst *Postile* u izvornoj grafiji na kojemu će biti provedena analiza podijelit će se sa znanstvenom zajednicom putem akademskih mreža.

Doc. dr. sc. Maja Čutić Gorup

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

mcutic@ffri.uniri.hr

SURADNJA STIPANA KONZULA ISTRANINA S RIJEČKIM KAPETANOM FRANCESCOB BARBOM

Stipan Konzul Istranin (1521. – oko 1579.) bio je centralna ličnost velikog uraškog projekta u koji je bio uključen i riječki kapetan Francesco Barbo (1560. – 1568.), suvlasnik Kožljaka u Pazinskoj knežiji. Na temelju analize korespondencije između djelatnika i suradnika uraške tiskare autorica u izlaganju govori o suradnji Stipana Konzula Istranina s Francescom Barbom na projektu izdavanja i širenja protestantskih knjiga koje su se tiskale na narodnom jeziku u uraškoj tiskari (1561.-1565.). Francesco Barbo je tražio prevoditelje i korektore za urašku tiskaru kao i *Bibliju* Bernardina Frankopana, a bio je zadužen i za širenje protestantskih knjiga. Radom na izdanju protestantskih knjiga na hrvatskom jeziku Stipan Konzul je sa svojim suradnicima doprinio nastanku hrvatske protestantske književnosti.

dr. sc. Előd Dudás

Filozofski fakultet Sveučilišta Loránd Eötvös u Budimpešti
dudaselod@gmail.com

PROTESTANTIZAM U ZAPADNOJ UGARSKOJ, HRVATI I MAĐARI

Hrvati su naseljavali zapadnu Ugarsku u XVI. stoljeću u više valova. U novoj su domovini upoznali nauke protestantizma koji je bio veoma proširen na zapadnim dijelovima Ugarske. Najvažnije je središte protestanata bio Sárvár koji je bio i sjedište velike plemićke obitelji Nádasdy. Nádasdyji su imali posjede u zapadnoj Ugarskoj i u Slavoniji također. Puno kmetova, Hrvata, su preselili sa svojih slavonskih posjeda na zapadnougarske posjede. Kmetovi su obično pratili svoje feudalce u vjerskim pitanjima, što u ovom slučaju znači da Hrvati su prešli na protestantizam. Osnovale su se protestantske zajednice i među Hrvatima, mada je njihov broj bio znatno manji od mađarskih protestantskih zajednica. Jačanju protestantizma je doprinio i Stipan Konzul koji je boravio i radio u Željeznu i Fortnavi u posljednjim godinama života. Plodom protestantizma se mogu smatrati pjesmarice Grgura Mekinića iz 1609. i 1611.

g. Predloške Mekinićevih pjesmarica možemo tražiti u bogatoj mađarskoj protestantskoj pjesmaričnoj tradiciji. U izlaganju je detaljnije predstavljen ovaj kontekst.

Doc. dr. sc. Vera Blažević Krezić

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku
vblazevic1@ffos.hr

Izv. prof. dr. sc. Tanja Kuštović Filozofski

fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tkustovi@ffzg.hr

KNJIŽEVNI JEZIK GRGURA BORISLAVIĆA I STIPANA KONZULA ISTRANINA (STUDIJA GLAGOLSKIH OBLIKA U ČETIRIMA *MUKAMA*)

Ovim se radom nastoje usporediti tekstovi četiriju *Muka Kristovih*, što predstavljaju samu srž evanđeoske cjeline, teško podložnu izmjenama, a zastupljenu u hrvatskoglagoljskim liturgijskim i neliturgijskim prijevodima, jednako kao i u hrvatskome protestantskome biblijskome prijevodu. Zanimljivo je da se, u kontekstu najstarijega hrvatskoga književnoga jezika – crkvenoslavenskoga, upravo biblijske / misne lekcije drže oblikom egzemplarnoga žanra za hrvatsku staroslavensku jezičnu normu kakva je, s vremenom, išla ususret kroatizmima, uopće amalgamskomu hrvatsko-staroslavenskomu jeziku, a poslije i posebnim autorskim književnojezičnim koncepcijama.

Dvojica su hrvatskih glagoljaša, Grgur Borislavić u 14., te konvertirani Stipan Konzul Istranin u 15. stoljeću, krojili tekstove *Muke* po uzoru na hrvatsku staroslavensku tradiciju, dovodeći ju zapravo *pred dveri* narodnoga književnoga jezika kakav su – svaki na svoj način, isprva određeni zavičajem, no nikako samo njim – kreirali.

Usporednom analizom glagolskih oblika – njihovih tvorbenih obrazaca, grafijsko-fonoloških i morfoloških odlika, sintaktičkih i leksičkih varijanata – motri se stoga jezik četiriju *Muka* u *Pariškome zborniku* i protestantskome *Novome testamentu*, traži se udio *starih* i *novih*

(književno)jezičnih elemenata kao i znaci autorove / prevoditeljeve jezične vještine i intervencije.

Doc. dr. sc. Ivana Eterović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

isankovi@ffzg.hr

JEZIČNI STAVOVI HRVATSKIH PROTESTANATA O HRVATSKIM DIJALEKTIMA U SVJETLU PERCEPTIVNE DIJALEKTOLOGIJE

Perceptivna dijalektologija bavi se mislima, uvjerenjima i stavovima koje ne-lingvisti izražavaju o svojim dijalektnim krajolicima (Cramer 2021). Dosadašnja istraživanja bila su uglavnom usmjerena na suvremenu jezičnu situaciju, i to ponajprije u japanskom, nizozemskom i američkom engleskom, a posljednjih godina i u brojnim drugim jezicima, među kojima od onih europskih možemo izdvojiti primjerice francuski, njemački, španjolski ili talijanski. Budući da se osnovna istraživačka metoda u perceptivnoj dijalektologiji temelji na obavjesnicima, jasno je da je mogućnost njezine primjene na starija razdoblja jezične povijesti ograničena. Jedan je od mogućih načina za stjecanje uvida u percepciju različitih jezika i dijalekata u prošlosti istraživanje eksplicitno iskazanih jezičnih stavova, što se u povijesti hrvatskoga književnog jezika može pratiti najranije od 16. stoljeća. U ovome se izlaganju pozornost usmjerava prema jezičnim stavovima hrvatskih protestanata o hrvatskim dijalektima s ciljem stjecanja boljega uvida u ranonovovjekovnu percepciju hrvatskih organskih idioma.

Prof. dr. sc. Mario Grčević

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

mgrcevic@hrstud.hr

ZNAČENJE GLOTONIMA *HRVATSKI* U DJELIMA SLOVENSКИH I HRVATSKIH PROTESTANATA

U predavanju će se raščlaniti značenje glotonima hrvatski u doba reformacije u djelima tiskanima u Urachu: glagoljicom, ćirilicom i latinicom (1561. – 1565.). Pojašnjava se i traži odgovor, prije svega, na pitanje u kojim ga značenjima rabe Primož Trubar, Stipan Konzul Istranin, Antun Dalmatin i kasnije Adam Bohorič. Pokazat će se da je sintagma pisati hrvatski mogla značiti pisati hrvatskim jezikom, no također i pisati glagoljicom. U uporabi slovenskih reformatora naziv hrvatski jezik imao je poseban status. Njim nisu imenovali samo jezik hrvatskih protestanata i njihovih sunarodnjaka, nego i jezik cjelokupnoga južnoslavenskoga pučanstva sve do Carigrada.

Dr. sc. Robert Holjevac Hrvatski
institut za povijest
robert.holjevac1@gmail.com

HRVATSKA PREDREFORMACIJSKA I REFORMACIJSKA BAŠTINA ISTRE I KVARNERA U EUROPSKOM KONTEKSTU DJELOVANJA I SUODNOSA ANDRIJE JAMOMETIĆA, MATIJE VLAČIĆA (ILIRIKA), STIPANA KONZULA I BALDE LUPETINE

U referatu autor nastoji dati pregled hrvatske predreformacijske i reformacijske baštine kroz prizmu djelovanja Andrije Jamometića, Matije Vlačića (Ilirika), Stipana Konzula te najzad Balde Lupetine. Autor nastoji uklopiti hrvatske pokušaje reforme te kasnije reformacije u kontekst opće povijesti Crkve. Isto tako povijest Hrvatske, Istre i Kvarnera promatra se u kontekstu opće vjerske povijesti Europe na granici kasnoga srednjega vijeka te ranonovovjekovlja. Naglasak je stavljen na ključne osobe hrvatske predreformacijske i reformacijske baštine navedene u naslovu koje su imale ključnu ulogu, kako u općoj europskoj povijesti, tako i u općoj povijesti Crkve u kontekstu sukoba katolicizma te novonastajućih protestantskih konfesija. U tom kontekstu bit će riječi o suradnji Stipana Konzula sa slovenskim reformatorom Primožom Trubarom. S obzirom na osobe koje su u fokusu razmatranja ovog referata, pozornost se posvećuje djelovanju Rimske i Mletačke inkvizicije.

Dr. sc. Alojz Jembrih, prof. emer,
Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu
ajembrih@hrstud.hr

POTICAJI I USPJESI HRVATSKO-PREVODITELJSKOGA KRUGA U URACHU U DOBA EUROPSKE REFORMACIJE

Polazeći od činjenice da je Reformacija 16. stoljeća, kao duhovni pokret za obnovu nauka i života Crkve u Europi, uz ostalo, u mnogim europskim zemljama potaknula vjerske i kulturne procese, do izražaja su došli i procesi koji su promovirali (i afirmirali) materinski (narodni) jezik u funkciji naviještanja evanđelja. Stoga je takva praksa urodila plodom da su pojedini jezici malih naroda dobili status pisanog književnoga jezika (litavski, latvijski, estonski, slovenski, lužičkosrpski, dijelom i slovački te hrvatski). Upravo je ta činjenica, vezana uz hrvatski, prepoznatljiva u naslovu ovoga znanstvenoga skupa. No da bismo upoznali poticaje i uspjehe temeljem kojih je hrvatski jezik zauzeo svoje primarno mjesto u prevođenju Biblije za južne Slavene tj. prvoga cjelovitog prijevoda Novoga zavjeta (Novog testamenta i k tome tiskana glagoljicom i ćirilicom), smatram da je opravdano prikazati zauzetost u tom poslu čovjeka kojega 500. obljetnicu rođenja obilježavamo znanstvenim skupom 2021. godine.

Stoga se u referatu nastoji prikazati (kronološkim slijedom) sve ono što je pridonijelo uspjehu najvrijednijega kulturološkoga u knjiž(ev)nog djelovanja Ungnadove tiskare u Urachu od 1561. do 1564./5. koju je on nazvao „Windische, Chrabatische und Cirulische Trukherrey“. U tom tiskarsko-izdavačkom pothvatu okupili su se hrvatski protestantski pisci/prevoditelji

i korektori na čelu sa Stipanom Konzulom Istraninom i najbližim suradnikom Antunom Dalmatinom. Uz njih su, u taj pothvat, bili uključeni: Juraj Juričić, Juraj Cvečić, Matija Živčić, Ivan Fabijanić, Franjo Hlej, Matija Pomazanić, Vinko Verneković, Leonard Merčerić i dr. Svi su oni bili hrvatski glagoljaši, mahom iz Istre, bez kojih spomenuta tiskara ne bi polučila uspjeh koji se razabire u nakladi od najmanje 37 različitih djela s oko 31 tisuću primjerka od kojih 15 na glagoljici, 8 ćirilici, 6 latinici i 6 na talijanskom jeziku. Na kraju će biti riječi o sudbini glagoljičnih i ćirilčnih slova Ungnadove tiskare nakon prestanka njezina rada 1565. godine.

Fra Ljudevit Anton Maračić

Samostan Svetoga Duha franjevac konventualaca u Zagrebu

ljudevitmaracic@gmail.com

REFORMACIJA I ISTARSKI KONVENTUALNI FRANJEVCI

U prodoru reformacije na istarski poluotok i katoličkom otporu vrlo su važnu ulogu imali konventualni franjevci, koje susrećemo s obje strane fronte: najprije su tu kao gorljivi širitelji fra Baldo Lupetina iz Labina i pod njegovim utjecajem fra Julije Morato iz Kopra. Bilo je i drugih fratara koji su podržavali i širili luteranizam u Istri. Prva dvojica spomenutih fratara imala su i posla s inkvizicijom, koja ih je u Veneciji i procesuirala. Lupetina je nakon tri ročišta u desetak i više godina ustrajao u svojem uvjerenju i usmrćen potapanjem u moru. Morato se odrekao svojeg uvjerenja, oslobođen je i uz malu pokoru vraćen u Kopar. Konventualni franjevci imali su i ulogu pokrajinskih inkvizitora, sa sjedištem u koparskom samostanu svetog Franje. Kroz više stoljeća postojanja tog ureda autor donosi i neka imena inkvizitora, koji su pretežito dolazili s talijanske obale Jadrana. Nakon pedesetak godina proboja luteranizma i otpora s katoličke strane, na istarskom poluotoku ostaju samo neznatni tragovi luteranizma, koji se postupno gase da bi u današnje vrijeme potpuno nestali.

Izv. prof. dr. sc. Lidija Matošević

Centar za protestantsku teologiju Sveučilišta u Zagrebu

lidija.matosevic@tfmvi.hr

PRETISAK HRVATSKOGA BIBLIJSKOG PRVOTISKA I NJEGOVA RECEPCIJA U HRVATSKOJ KULTURI, OBRAZOVANJU I ZNANOSTI DANAS

U referatu se predstavlja pothvat pripreme pretiska hrvatskih biblijskih prvotisaka, tj. glagoljičnoga i ćirilčnoga *Novog testamenta* (1562. i 1563.), koje je priredio hrvatski uraški krug u redakciji Stipana Konzula Istranina (1521.– 1579.) i Antuna Dalmatina (†1579.). U izlaganju se tematiziraju poteškoće i izazovi vezani uz samu pripremu i realizaciju pretisaka 2007., 2008. (senzibiliziranje domaće protestantske javnosti, istarskih kulturnih institucija, međunarodnih institucija i dr.). Osvrće se na pitanje o recepciji objavljenih pretisaka u hrvatskoj široj javnosti, kulturi, obrazovanju i znanosti te se tematizira pitanje 'neiskorištenosti' potencijala vezanih uz hrvatsku urašku baštinu.

Doc. dr. sc. Nataša Urošević Sveučilište
Jurja Dobrile u Puli
natasa.urosevic@unipu.hr

ISTARSKI REFORMATORI U EGZILU I NASLJEĐE URAŠKE TISKARE /POLEMIKA O AUTORSTVU 'RAZGOVARANJA/

U radu će se, prigodom obilježavanja 500. obljetnice rođenja Stipana Konzula Istranina (1521.1579.), prikazati plodna suradnja istarskih reformatora u kontekstu stvaralaštva suradnika Uraške tiskare, kao prilog revalorizaciji ovog jedinstvenog nasljeđa izrazito multikulturnog i kozmopolitskog karaktera. U izlaganju će se usporediti Mirkovićeve i recentna istraživanja aktivnosti i suradnje istarskih reformatora na tiskanju knjiga na narodnom jeziku, čime su doprinijeli prvom pokušaju standardizacije i stvaranja jedinstvenog književnog jezika ne samo za sve Hrvate nego i za sve južne Slavene. Kao prilog aktualnoj obljetnici, posebno će se elaborirati polemika o autorstvu *Razgovaranja*. Nakon iscrpne analize ranijih biografija njemačkih i talijanskih autora, pregleda povijesti hrvatske protestantske književnosti Franje Bučara i korespondencije istarskih reformatora Ivana Kostrenčića te obilaska njemačkih, austrijskih i švicarskih arhiva u kojima se čuva Vlačićeva ostavština i građa vezana za rad istarskih reformatora, Mijo Mirković je Vlačiću atribuirao i prvo protestantsko polemičko djelo na hrvatskom jeziku – *Razgovaranje među papistu i jednim luteran* iz 1555. i *Otročju bibliju*. Mirkovićeve atribucije *Razgovaranja*, koju su potvrdili akademik Josip Bratulić (1965, 1978). i njemačka slavistica Beatrix Schmidt (1976), izazvala je zanimljivu raspravu koja do danas nije zaključena (Čupković, 2018).

Petar Ušković Croata, mag.
Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu
puskovic@hrstud.hr

ANTUN DALMATIN U SPISIMA INKVIZICIJE AKVILEJSKE BISKUPIJE

U radu će se prikazati procesi protiv Antuna Dalmatina (Antonio da Pingente) u spisima inkvizicije Akvilejske biskupije koje je u svojoj knjizi *L'inquisitione nel Patriarchato e Diocesi di Aquileia* 1557-1559 objavio Andrea del Col 1998. godine. Uzmemo li u obzir portret Antuna Dalmatina u knjizi: *Artikuli ali deli stare krstjanske vere...* (1562.) na glagoljici, na zadnjem listu knjige i također na zadnjoj korici knjige, ispod piše: ANTONIVS DALMATA: EXVL. Profesor Alojz Jembrih u svojoj knjizi koja je u tisku zaključuje prema riječi „exul“ (prognanik), da je Antonio da Pingente doista Antun Dalmatin, Konzulov suradnik, budući da je od Inkvizicije službeno zbog Krista bio proganjan.

Prof. dr. sc. Mateo Žagar

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

mateo.zagar@zg.t-com.hr

DOPRINOS PROF. ALOJZA JEMBRIHA ISTRAŽIVANJU URAŠKIH IZDANJA

Iako je važnost istraživanja hrvatske tiskane baštine iz Uracha od goleme važnosti za hrvatsku filologiju, kroz posljednjih desetljeća nije potaknula šira istraživanja. Mnogi su istraživači spominjali velik doprinos Franje Bučara i Franje Fanceva još početkom 20. stoljeća, ali malo tko je prionuo uz ozbiljne i obuhvatne analize korpusa. Iz takve interpretacije iskače značajno djelo prof. emeritusa Alojza Jembriha, koji je znatan dio svoga profesionalnog života posvetio upravo ovim temama – od istraživanja historiografskih okolnosti (na temelju novopronađenih dokumenata) pa sve do jezičnih i pismovnih pokazatelja namjera naših protestanata, ponajprije S. Konzula i A. Dalmatina. Priredio je pritom niz faksimilnih, danas nam nedostupnih izdanja, sudjelovao u izdavanju latiničkih prijepisa, pisao predgovore, znanstvene rasprave. Uz brojne nove spoznaje, na koje ćemo u radu upozoriti, zacrtao je i staze za sljedeća istraživanja, koje su doista i drugi istraživači nastojali slijediti. Upozorit ćemo i na suvremena istraživanja koja prate smjernice na koje je upozorio i profesor Jembrih u svom dugogodišnjem bavljenju ovim temama.

ZNANSTVENI SKUP
STIPAN KONZUL I NJEGOVO HRVATSKO NASLJEĐE U DOBA REFORMACIJE

KNJIŽICA SAŽETAKA SA ZNANSTVENOGA SKUPA

NAKLADNIK
Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

ZA NAKLADNIKA
prof. dr. sc. Ivo Džinić

Slika na ovitku u pozadini: glagoljični autograf Stipana Konzula iz 1560. početak Djela
apostolskih
Na prvoj stranici ovitka: bakropis - lik Stipana Konzula u: *Artukuli ili deli prave stare krstjanske
vere* (glagoljica 1562.)
Na zadnjoj stranici ovitka: pečat Stipana Konzula (S.C.) i njegov autograf potpisa na latinskom

TISAK
Ars kopija d.o.o.

NAKLADA
50 primjeraka

